

กสม. ๓

ข้อเสนอแนะ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓)



คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ข้อเสนอแนะ ที่ ๑๐/๒๕๖๖

เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่มีโทษประหารชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

ผู้ร้อง ปกปิดชื่อ

ผู้ถูกร้อง -

๑. ความเป็นมา

๑.๑ ผู้ร้องร้องเรียนทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ตามเรื่องร้องเรียนที่ ๔๗๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ว่าประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ วรรคสี่ จึงขอให้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๑.๒ เมื่อปี ๒๕๕๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เคยมีข้อเสนอแนะเรื่อง โทษประหารชีวิตต่อคณะรัฐมนตรี^๑ สรุปได้ว่า ควรยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างมีขั้นตอนเพื่อให้เกิดความ พร้อมและยอมรับของสังคม โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาที่มีโทษประหารชีวิตโดยเฉพาะ ฐานความผิดที่ผู้กระทำไม่ได้มุ่งประสงค์ต่อชีวิตหรือไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ไม่กำหนดโทษประหารชีวิต ในกฎหมายที่ตราขึ้นใหม่ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีโทษประหารชีวิตสถานเดียวเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนด โทษได้กว้างขึ้น และควรยกเลิกโทษประหารชีวิตทุกฐานความผิดเมื่อสังคมมีความเข้าใจและความพร้อม

๑.๓ เนื่องจาก กสม. ไม่มีหน้าที่และอำนาจในการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในการนี้ จึงมีมติให้จัดทำข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง เพื่อพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

๒. การดำเนินการ

กสม. ได้ศึกษาข้อมูล ข้อกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน เอกสารวิชาการ และรับฟังความเห็น จากผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ดังนี้

/๒.๑ เอกสาร...

^๑ รายงานผลการพิจารณาของ กสม. ที่ ๑๒๙/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ เรื่อง ข้อเสนอแนะนโยบายและ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและหลักสิทธิมนุษยชน.

๒.๑ เอกสารและความเห็นที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง^๒

๒.๑.๒ ข้อเสนอต่อการใช้มาตรการทางเลือกแทนการใช้โทษประหารชีวิตของ
องค์กร ██████████ เกี่ยวกับมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำ
ความผิดแทนการใช้โทษประหารชีวิต ๑๒ ขั้นตอน^๓

๒.๑.๓ รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิตในปี ๒๕๖๕
ของ ██████████

๒.๑.๔ รายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ที่ ๑๒๙/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ เรื่อง ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุง
กฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและหลักสิทธิมนุษยชน

๒.๑.๕ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)^๔

๒.๑.๖ แผนการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ไทยตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจ
ภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๓^๕

๒.๑.๗ ความเห็นของ ██████████ อาจารย์คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอดีตผู้แทนพิเศษและผู้เชี่ยวชาญอิสระด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ^๖

๒.๑.๘ ความเห็นของ ██████████ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^๗

๒.๑.๙ สรุปข้อมูลเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตว่ามีผลต่อการข่มขู่ยับยั้งหรือป้องปราม
อาชญากรรมหรือไม่

๒.๑.๑๐ ข้อมูลจากการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การลงโทษทางอาญากับหลัก
สิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

/๒.๒ การรับฟัง...

^๒ โปรดดูภาคผนวก ก. หน้า ๑๓ - ๑๔.

^๓ โปรดดูภาคผนวก ข. หน้า ๑๕ - ๑๗.

^๔ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐), กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, สืบค้นจาก <https://ww2-api.rlpd.go.th/File/Documentcontent/695abd1d-89a1-4f07-5049-08db5034c451/20230509035706.pdf>, เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖.

^๕ แผนการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ไทยตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๓, กระทรวงการต่างประเทศ, สืบค้นจาก <https://humanrights.mfa.go.th/th/upr/report-3/report09.php>, เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖.

^๖ โปรดดูภาคผนวก ค. หน้า ๑๘.

^๗ โปรดดูภาคผนวก ค. หน้า ๑๘.

๒.๒ การรับฟังความเห็น

การประชุมรับฟังความเห็นต่อประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๖ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖^๘ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญได้ว่า

๑) ศาลทหารต้องบังคับโทษประหารชีวิตด้วยการยิงเพื่อแสดงถึงมาตรการเด็ดขาด รวดเร็ว การปกครองบังคับบัญชา ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติในยามสงคราม เพราะศาลประจำหน่วย และศาลอาญาศึกไม่มีสถานที่ยึดอาหารหรือสารพิษ รวมทั้งภารกิจของทหารที่ต้องปกป้องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกฎหมายทหารเป็นกฎหมายพิเศษ

๒) การประหารชีวิตเป็นการพรากชีวิตซึ่งขัดกับหลักสิทธิมนุษยชน อีกทั้ง กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดการเลือกปฏิบัติหรือข้อผิดพลาดจากการตัดสินคดี และไม่ใช่แนวทางยับยั้งการเกิดอาชญากรรมในสังคม จึงควรยกเลิกโทษประหารชีวิต และแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญาทหารให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน

๒.๓ หลักกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๗๗ และมาตรา ๑๙๙

๒.๓.๒ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๙

๒.๓.๓ ประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๖

๒.๓.๔ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖

๒.๓.๕ ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

๑) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๓ และข้อ ๕

๒) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๒๖

๓) พิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง

๒.๓.๖ General Comment No. 36 of Article 6: right to life of International Covenant on Civil and Political Rights (CCPR/C/GC/36) para. 35, 37 and 61

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน เอกสารวิชาการ และความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นดังนี้

/๓.๑ โทษประหาร...

^๘ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงกลาโหม กรมราชทัณฑ์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เจ้าหน้าที่ของ สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน เจ้าหน้าที่ของ ██████████ และผู้ทรงคุณวุฒิ

๓.๑ โทษประหารชีวิตและวิธีการประหารชีวิตกับหลักสิทธิมนุษยชน

๑) กฎหมายไทยที่มีโทษประหารชีวิต ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายยาเสพติด ประมวลกฎหมายอาญาทหาร พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๕๙๐ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑^๙

๒) วิธีประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๖ เดิมใช้การยิงหรือตัดศีรษะ ต่อมาเมื่อปี ๒๔๗๗ ได้แก้ไขให้ใช้การยิงเพียงอย่างเดียว

๓) ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙ เดิมใช้วิธีประหารชีวิตด้วยการยิง ต่อมาพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔ ให้ใช้การฉีดยาหรือสารพิษแทน โดยมีเหตุผลว่าการประหารชีวิตด้วยการยิงไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นวิธีการที่ทารุณโหดร้ายและไร้มนุษยธรรมที่รัฐไม่พึงปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นพลเรือน รวมถึงผู้ที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลทหาร

๔) วิธีประหารชีวิตของต่างประเทศ ได้แก่ การตัดศีรษะ การแขวนคอ การฉีดยา และการยิงเป้า ทั้งนี้จากสถิติเมื่อปี ๒๕๖๕ มีประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว ๑๔๔ ประเทศ แบ่งเป็น ยกเลิกทางกฎหมายอาญาทุกประเภท ๑๑๒ ประเทศ ยกเลิกทางกฎหมายอาญาทั่วไป ๙ ประเทศ และยกเลิกทางปฏิบัติ ๒๓ ประเทศ แต่ยังมีประเทศที่ลงโทษประหารชีวิตอยู่จำนวน ๕๕ ประเทศ^{๑๐}

๕) จากข้อมูลการประหารชีวิตโดยศาลทหารในต่างประเทศพบว่า มีการตัดสินประหารชีวิตพลเรือนโดยศาลทหารในอียิปต์ ลิเบีย เมียนมา และปากีสถาน^{๑๑} ประเทศที่มีศาลทหารอย่างสหรัฐอเมริกาใช้วิธีฉีดยาพิษ^{๑๒} ประเทศที่มีศาลทหารแต่ยกเลิกโทษประหารชีวิตทุกกรณี เช่น อังกฤษให้สัตยาบันพิธีสาร ฉบับที่ ๑๓ ของอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งห้ามลงโทษประหารชีวิตทุกกรณีเมื่อปี ๒๕๔๖^{๑๓} และฝรั่งเศสแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๖-๑ ห้ามลงโทษประหารชีวิต เมื่อปี ๒๕๕๐^{๑๔}

/๖) ตามที่...

^๙ โปรดดูภาคผนวก ง. หน้า ๑๙.

^{๑๐} รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต ในปี ๒๕๖๕, หน้า ๑๒.

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๕.

^{๑๒} สารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาสิทธิมนุษยชนกับการลงโทษประหารชีวิตในศาลทหาร หลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม พ.ศ. ๒๕๖๒, หน้า ๘๓.

^{๑๓} อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ ๑๐ หน้า ๗๒.

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๒.

๖) ตามที่ผู้ร้องเรียนว่า ประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๖ ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดต้องคำพิพากษาศาลทหารให้ลงอาญาประหารชีวิต ท่านให้เอาไปยิงเสียให้ตาย ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ พรรคสี่ ซึ่งบัญญัติว่า การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้นั้น เห็นว่า

๖.๑) แม้โทษประหารชีวิตจะมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้แค้นทดแทนให้สาสมกับความผิดที่กระทำลงไป เพื่อข่มขู่ยับยั้งป้องกันมิให้มีการกระทำความผิด หรือเพื่อตัดโอกาสในการกระทำความผิดซึ่งจะช่วยป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ แต่โทษประหารชีวิตทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาสได้รับการแก้ไขฟื้นฟูหรือกลับตัวมาอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และไม่สามารถแก้ไขผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่อาจมีความผิดพลาดได้

๖.๒) กรณีประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายอาญาทหารกำหนดวิธีประหารชีวิตไว้แตกต่างกัน อาจเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งสถานะของบุคคล ซึ่งต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ และไม่สอดคล้องกับ ICCPR ข้อ ๒๖ แม้ว่าบุคคลที่อยู่ในเขตอำนาจศาลทหารกับบุคคลทั่วไปจะมีสถานะในการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน แต่ไม่ใช่สาระสำคัญที่จะใช้วิธีการประหารชีวิตให้แตกต่างกัน อีกทั้งกรณีที่พลเรือนถูกพิจารณาคดีโดยศาลทหารก็ไม่ควรใช้วิธีพิจารณาและวิธีการลงโทษแตกต่างจากศาลพลเรือน เพราะไม่มีความแตกต่างในสาระสำคัญที่จะนำวิธีพิจารณาและวิธีการประหารชีวิตมาใช้ให้แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นทั่วไป ฉบับที่ ๓๖ ย่อหน้าที่ ๖๑ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำ ICCPR ที่มีความเห็นว่า สิทธิในชีวิตจะต้องได้รับการเคารพและรับรองโดยปราศจากการแบ่งแยกใด ๆ การคุ้มครองทางกฎหมายสำหรับสิทธิในการมีชีวิตจะต้องนำไปใช้กับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และให้การรับประกันที่มีประสิทธิภาพแก่ทุกคนจากการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ รวมถึงรูปแบบการเลือกปฏิบัติที่มีความหลากหลายและทับซ้อน การพรากชีวิตอย่างไร ๆ บนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติไม่ว่าทางกฎหมายหรือข้อเท็จจริงเป็นการกระทำโดยอำเภอใจ...^{๓๕}

๓) อย่างไรก็ตาม การประหารชีวิตไม่ว่าด้วยวิธีใดย่อมเป็นการพรากชีวิตของบุคคล ซึ่งสิทธิในชีวิตเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่สำคัญที่สุดซึ่งไม่อาจพรากไปได้ และยังเป็นการกระทำที่ทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม และละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงไม่สอดคล้องกับปฏิญญา

/สากล...

^{๓๕} General Comment No. 36 of Article 6: right to life of International Covenant on Civil and Political Rights (CCPR/C/GC/36) para. 61. The right to life must be respected and ensured without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth, or any other status, including caste, ethnicity, membership of an indigenous group, sexual orientation or gender identity, disability, socioeconomic status, albinism and age. Legal protections for the right to life must apply equally to all individuals and provide them with effective guarantees against all forms of discrimination, including multiple and intersectional forms of discrimination. Any deprivation of life based on discrimination in law or in fact is ipso facto arbitrary in nature. Femicide, which constitutes an extreme form of gender-based violence that is directed against girls and women, is a particularly grave form of assault on the right to life.

สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๓ ข้อ ๕ ICCPR ข้อ ๖ ข้อ ๗ รวมทั้งอาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๘

๘) จากข้อมูลหรือหลักฐานที่มีอยู่ไม่อาจสรุปได้อย่างแน่ชัดว่า โทษประหารชีวิตมีผลในการข่มขู่ยับยั้งหรือป้องปรามการกระทำความผิด^{๑๖} ซึ่งสอดคล้องกับมติที่ ๗๕/๑๘๓ ของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เรื่อง การพักใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราว (Moratorium on the use of the death penalty) โดยเห็นว่า การพักใช้โทษประหารชีวิตจะทำให้เกิดความเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ช่วยยกระดับและพัฒนาสิทธิมนุษยชนให้ก้าวหน้า และไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดถึงคุณค่าของโทษประหารชีวิตในเชิงข่มขู่ยับยั้งหรือป้องปราม^{๑๗} ขณะเดียวกันรัฐควรคำนึงถึงความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม การไม่เป็นตัวอย่างของการใช้ความรุนแรง การปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ และการตอบรับข้อเสนอแนะในทางระหว่างประเทศด้วย^{๑๘}

๙) นอกจากนี้ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ด้านกระบวนการยุติธรรมเสนอให้ศึกษาทบทวนกฎหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดที่ไม่เข้าข่ายเป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่สุด และศึกษาความพร้อมในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ ของ ICCPR โดยมีกิจกรรมรณรงค์หรือสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกโทษประหารชีวิต และการมีแนวทางพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับดังกล่าว^{๑๙} และแผนการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ไทยตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๓ มีข้อเสนอแนะเรื่องการพิจารณาให้สัตยาบันพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ ของ ICCPR การทบทวนโทษประหารชีวิตเพื่อนำไปสู่การระงับหรือยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยการจัดประชุมหรือกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น และการสำรวจความคิดเห็นของสาธารณะและกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ในผลกระทบของโทษประหารชีวิต ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๘^{๒๐}

๑๐) คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรายงานผลการพิจารณา ที่ ๑๒๙/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ แล้วมีมติ ดังนี้

/๑๐.๑ มติคณะ...

^{๑๖} โปรดดูภาคผนวก จ. หน้า ๒๐ - ๒๓.

^{๑๗} General Assembly (A/RES/75/183) "Convinced that a moratorium on the use of the death penalty contributes to respect for human dignity and to the enhancement and progressive development of human rights, and considering that there is no conclusive evidence of the deterrent value of the death penalty, ..."

^{๑๘} ความเห็นของ ██████████ ภาคผนวก ค. หน้า ๑๘.

^{๑๙} แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐), กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, สืบค้นจาก <https://www.rlpd.go.th/Content?ContentID=zLr8OyaC>, เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๒๐} แผนการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ไทยตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๓, กระทรวงการต่างประเทศ, สืบค้นจาก <https://humanrights.mfa.go.th/th/upr/report-3/report09.php>, เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖.

๑๐.๑) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘^{๒๑} รับทราบข้อเสนอแนะให้รณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจแก่สังคมไทยเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต การปรับปรุงระบบและกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ ปฏิรูประบบเรือนจำให้สามารถรองรับนักโทษประหารชีวิตและมีสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของนักโทษ ตลอดจนปรับปรุงและแก้ไขข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑๐.๒) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙^{๒๒} รับทราบผลการดำเนินการของกระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต ศึกษาความพร้อมของประเทศไทยต่อการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ฉบับที่ ๒ ซึ่งมุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต และการเสนอเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตเป็นสามระยะ คือ ระยะที่ ๑ ปรับอัตราโทษความผิดบางประเภทจากโทษประหารชีวิตสถานเดียวเป็นโทษอัตราขั้นสูงสุดประหารชีวิต ระยะที่ ๒ ยกเลิกโทษประหารชีวิตในบางฐานความผิด และระยะที่ ๓ ยกเลิกโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่เหลือทั้งหมด

๑๐.๓) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑^{๒๓} รับทราบผลการประชุมหารือของกระทรวงยุติธรรมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๑ เกี่ยวกับการดำเนินการและการดำเนินการเกี่ยวกับการลงโทษและการบังคับโทษประหารชีวิตในประเทศไทย และข้อเสนอแนะของกระทรวงยุติธรรมเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑

๑๑) จากข้อมูลข้างต้นเห็นว่า คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ควรกำหนดโทษประหารชีวิตไว้ในกฎหมายที่ตราขึ้นใหม่ ควรทบทวนและแก้ไขกฎหมายเพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตที่เหลือทั้งหมด และควรลงมติเห็นชอบการสนับสนุนข้อมติการพักใช้โทษประหารชีวิต และเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ ของ ICCPR โดยต้องกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่แน่นอน รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจและผลกระทบเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตให้กับประชาชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องตามกรอบระยะเวลาของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อคุ้มครองสิทธิในชีวิตและร่างกายและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลทุกคน

/๓.๒ การทบทวน...

^{๒๑} มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘, สืบค้นจาก https://resolution.soc.go.th/?page_id=74&find_word=&start_date=20%2F04%2F2558&end_date=20%2F04%2F2558&book_number=&page_no=4, เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

^{๒๒} มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙, สืบค้นจาก https://resolution.soc.go.th/?page_id=74&find_word=&start_date=26%2F07%2F2559&end_date=26%2F07%2F2559&book_number=&page_no=1, เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

^{๒๓} มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑, สืบค้นจาก https://resolution.soc.go.th/?page_id=74&find_word=&start_date=26%2F12%2F2561&end_date=31%2F12%2F2561&book_number=&owner%5B%5D=%E0%B8%A2%E0%B8%98&page_no=1, เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

๓.๒ การทบทวนกฎหมายที่มีโทษประหารชีวิตให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

๓.๒.๑ การทบทวนกฎหมายที่มีโทษประหารชีวิตสถานเดียว^{๒๔} เห็นว่า

๑) การกระทำความผิดใดยังจำเป็นต้องมีโทษประหารชีวิตไม่ควรกำหนดให้มีโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว แต่ควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ศาลสามารถใช้มาตรการทางเลือกอื่นแทนการลงโทษประหารชีวิตได้ เพื่อให้ศาลกำหนดโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์การกระทำความผิดและพฤติการณ์ส่วนตัวของผู้กระทำความผิดแต่ละราย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำ ICCPR ตามความเห็นทั่วไป ฉบับที่ ๓๖ ย่อหน้าที่ ๓๗ ที่ว่า การบังคับใช้โทษประหารชีวิตศาลจะต้องพิจารณาพฤติการณ์ส่วนตัวของผู้กระทำความผิดและพฤติการณ์เฉพาะของความผิด รวมถึงองค์ประกอบเฉพาะในการลดโทษประหารชีวิตประกอบด้วย ดังนั้น การลงโทษประหารชีวิตเชิงบังคับอาจเป็นการกระทำตามอำเภอใจ เนื่องจากศาลไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าความผิดดังกล่าวควรต้องลงโทษประหารชีวิตหรือไม่ และจะพิจารณาลงโทษประหารชีวิตตามพฤติการณ์เฉพาะของผู้กระทำความผิดหรือไม่^{๒๕} และสอดคล้องกับ [REDACTED] ที่เห็นว่า โทษทางอาญาควรกำหนดให้เหมาะสมกับสัดส่วนของการกระทำความผิด โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ของการกระทำความผิดและพฤติการณ์ส่วนตัวของผู้กระทำความผิดประกอบกัน ทั้งนี้ เพื่อกำหนดการลงโทษที่เป็นธรรมและสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากลที่เน้นให้ผู้กระทำความผิดได้รับโอกาสฟื้นฟูแก้ไขและกลับตัวเป็นคนดีของสังคม^{๒๖}

๒) ทั้งนี้ อาจนำข้อเสนอต่อการใช้มาตรการทางเลือกแทนการใช้โทษประหารชีวิตขององค์กรปฏิรูปการลงโทษสากล (Penal Reform International) เกี่ยวกับมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแทนการใช้โทษประหารชีวิต ๑๒ ขั้นตอน มาพิจารณากำหนดทางเลือกในการลงโทษ เช่น การวิเคราะห์มาตรการทางเลือกแทนการใช้โทษประหารชีวิต การตรวจสอบหรือทบทวนกรณีการใช้โทษประหารชีวิต

/สำหรับ...

^{๒๔} กฎหมายที่มีโทษประหารชีวิตสถานเดียว ประกอบด้วย ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๙ มาตรา ๑๑๑ มาตรา ๒๗๗ ตรี (๒) มาตรา ๒๘๙ มาตรา ๓๓๙ ทวิ มาตรา ๓๔๐ และมาตรา ๓๔๐ ทวิ ประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๔๖ (๑) และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๒๐

^{๒๕} General Comment No. 36 of Article 6: right to life of International Covenant on Civil and Political Rights (CCPR/C/GC/36) para 37. In all cases involving the application of the death penalty, the personal circumstances of the offender and the particular circumstances of the offence, including its specific attenuating elements, must be considered by the sentencing court. Hence, mandatory death sentences that leave domestic courts with no discretion as to whether to designate the offence as a crime warranting the death penalty, and whether to issue the death sentence in the particular circumstances of the offender, are arbitrary in nature. The availability of a right to seek pardon or commutation on the basis of the special circumstances of the case or the accused is not an adequate substitute for the need for judicial discretion in the application of the death penalty.

^{๒๖} [REDACTED] บรรยายพิเศษ งานสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การลงโทษทางอาญากับหลักสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

สำหรับนักโทษแต่ละราย และไม่ใช่โทษจำคุกตลอดชีวิตหรือการจำคุกระยะยาวสำหรับเด็ก สตรี ผู้ที่มีความบกพร่องทางจิตและคนชรา เป็นต้น^{๒๗} โดยการกำหนดมาตรการอื่นทดแทนการลงโทษประหารชีวิตที่ทำให้ผู้ต้องขังไม่กลับสู่สังคมเร็วเกินไป และมีกลไกที่เป็นหลักประกันความปลอดภัยให้แก่สังคม^{๒๘}

ดังนั้น จึงควรทบทวนและแก้ไขกฎหมายที่มีโทษประหารชีวิตสถานเดียว เพื่อให้ศาลสามารถใช้มาตรการทางเลือกอื่นแทนการลงโทษประหารชีวิต และพิจารณากำหนดการลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์การกระทำความผิดและพฤติการณ์ส่วนตัวของผู้กระทำความผิดแต่ละราย ภายในปี ๒๕๖๘ เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบระยะเวลาของแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะที่ไทยตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไก UPR รอบที่ ๓

๓.๒.๒ การทบทวนกฎหมายที่มีโทษประหารชีวิตในความผิดที่ไม่เข้าข่ายเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด (The most serious crimes) ตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด

๑) ที่ผ่านมามีการตัดสินประหารชีวิตในประเทศต่าง ๆ จากความผิดที่ไม่เกี่ยวข้องกับการฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ซึ่งไม่เข้าหลักเกณฑ์เป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่สุด ตามข้อ ๖ ของ ICCPR ได้แก่ (๑) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในจีน อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย และสิงคโปร์ (๒) อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการทุจริตในจีนและเวียดนาม (๓) ความผิดฐานดูหมิ่นศาสดาของศาสนาอิสลามในลิเบีย (๔) ความผิดฐานลักพาตัวในอิหร่านและซาอุดีอาระเบีย (๕) ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราในบังคลาเทศ อียิปต์ อินเดีย อิหร่าน ปากีสถาน และซาอุดีอาระเบีย (๖) ความผิดฐานกบฏในรูปแบบที่แตกต่างกัน ได้แก่ การกระทำที่คุกคามความมั่นคงของรัฐ ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างชาติ การจารกรรม การตั้งคำถามกับนโยบายของผู้นำ การเข้าร่วมกับขบวนการก่อความไม่สงบและก่อการร้าย การใช้อาวุธเพื่อยึดอำนาจผู้ปกครอง/รัฐ และการเป็นปรปักษ์ต่อพระเจ้า ในอิหร่านและซาอุดีอาระเบีย^{๒๙}

๒) ประเทศไทยมีนักโทษประหารชีวิต ๓๖๐ คน แบ่งเป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาอุทธรณ์ ๒๖๑ คน ระหว่างพิจารณาฎีกา ๔๒ คน และคดีถึงที่สุด ๕๗ คน ซึ่งเป็นคดียาเสพติดถึง ๒๑๑ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๗)^{๓๐}

๓) จากข้อมูลดังกล่าวเห็นว่า ในกรณีที่ประเทศไทยยังไม่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต ก็ควรดำเนินการให้เป็นไปตาม ICCPR ข้อ ๖ วรรคสอง กล่าวคือ การลงโทษประหารชีวิตควรใช้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด โดยพิจารณาประกอบแนวทางตามความเห็นทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำ ICCPR ฉบับที่ ๓๖ ย่อหน้าที่ ๓๕ ซึ่งกำหนดให้คำว่า “อาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุด” ต้องตีความอย่างเคร่งครัด และเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม

/ที่มีความ...

^{๒๗} โปรดดูภาคผนวก ข. หน้า ๑๕ - ๑๗.

^{๒๘} ความเห็นของ ██████████ ภาคผนวก ค. หน้า ๑๘.

^{๒๙} อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑๐, หน้า ๑๖.

^{๓๐} รายงานสถิตินักโทษประหารชีวิตของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ประจำเดือนเมษายน ๒๕๖๗, สืบค้นจาก <http://www.correct.go.th/stathomepage/>, เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๗.

ที่มีความร้ายแรงซึ่งเกี่ยวข้องกับการฆ่าโดยเจตนาเท่านั้น อาชญากรรมที่ไม่ได้เป็นผลโดยตรงและโดยเจตนา ให้เสียชีวิต เช่น การพยายามฆ่า การทุจริตและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเมืองอื่น ๆ การปล้นอาวุธ การละเมิดลิขสิทธิ์ การลักพาตัว ยาเสพติด และความผิดเกี่ยวกับเพศ แม้ว่าโดยธรรมชาติจะร้ายแรง แต่ไม่สามารถใช้เป็นมูลฐานสำหรับการกำหนดโทษประหารชีวิตได้ รัฐภาคีจะต้องทบทวนกฎหมายอาญาของตนเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีการกำหนดโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมที่ไม่เข้าข่ายเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุด และควรเพิกถอนการตัดสินประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมที่ไม่เข้าข่ายเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุด^{๓๑} ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ██████████ ที่เห็นว่า อาชญากรรมที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต เช่น เรื่องยาเสพติดไม่ควรนำไปสู่โทษประหารชีวิต^{๓๒} และควรพยายามเปลี่ยนไปสู่ทัศนคติใหม่ คือ ปรับให้โทษได้สัดส่วนกับความผิดและแก้ไขกฎหมายรวมทั้งกฎหมายเรื่องยาเสพติดให้เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน^{๓๓} และยังคงสอดคล้องกับ ██████████ ที่ให้ข้อมูลว่า ตาม ICCPR ข้อ ๖ การกำหนดโทษประหารชีวิตต้องเป็นกรณีคดีร้ายแรงที่สุดเท่านั้น โดยมีการตีความว่าไม่รวมถึงคดียาเสพติดและคดีทางเศรษฐกิจ^{๓๔}

๔) ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาบางมาตราที่มีโทษประหารชีวิตบางฐานความผิดก่อน โดยเฉพาะฐานความผิดที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้มุ่งประสงค์ต่อชีวิตของผู้เสียหายหรือไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น^{๓๕}

/แต่เมื่อ...

^{๓๑} General Comment No. 36 of Article 6: right to life of International Covenant on Civil and Political Rights (CCPR/C/GC/36) para. 35. The term “the most serious crimes” must be read restrictively and appertain only to crimes of extreme gravity involving intentional killing. Crimes not resulting directly and intentionally in death, such as attempted murder, corruption and other economic and political crimes, armed robbery, piracy, abduction, drug and sexual offences, although serious in nature, can never serve as the basis, within the framework of article 6, for the imposition of the death penalty. In the same vein, a limited degree of involvement or of complicity in the commission of even the most serious crimes, such as providing the physical means for the commission of murder, cannot justify the imposition of the death penalty. States parties are under an obligation to review their criminal laws so as to ensure that the death penalty is not imposed for crimes that do not qualify as the most serious crimes. They should also revoke death sentences issued for crimes not qualifying as the most serious crimes and pursue the necessary legal procedures to resentence those convicted for such crimes.

^{๓๒} การประชุมรับฟังข้อมูลและความเห็นต่อประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๖ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

^{๓๓} “วันต่อต้านโทษประหารสากล”, ██████████ เผยแพร่เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๔, สืบค้นจาก <https://www.██████████> เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๓๔} การสัมมนาออนไลน์ เนื่องในวันยุติโทษประหารชีวิตสากล หัวข้อ “โทษประหารชีวิตกับกระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาที่ยั่งยืน” จัดโดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และคณะผู้แทนสหภาพยุโรปประจำประเทศไทย เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔.

^{๓๕} อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑.

แต่เมื่อพิจารณาจาก (๑) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ด้านกระบวนการยุติธรรม (๒) กิจกรรมตามแผนการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ไทยตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไก UPR รอบที่ ๓ และ (๓) การจัดประชุมเพื่อติดตามและทบทวนฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตและพิจารณาความเป็นไปได้ของการปรับเปลี่ยนและยกเลิกโทษประหารชีวิตในบางฐานความผิดโดยเฉพาะในคดียาเสพติด ภายในปี ๒๕๖๔-๒๕๖๘ ปรากฏว่ายังไม่มีมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่มีโทษประหารชีวิตในความผิดที่ไม่เข้าข่ายเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด เพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิต เช่น ในคดียาเสพติด และคดีทุจริต เป็นต้น

ดังนั้น จึงควรทบทวนกฎหมายทั้งหมดที่มีโทษประหารชีวิตในความผิดที่ไม่เข้าข่ายเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด เพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตตามกรอบระยะเวลาในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) และดำเนินการให้เป็นไปตาม ICCPR ข้อ ๖ วรรคสอง โดยพิจารณาประกอบแนวทางการตีความตามความเห็นทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำ ICCPR ฉบับที่ ๓๖ ย่อหน้าที่ ๓๕

๔. ข้อเสนอแนะมาตรการในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๔๖/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ จึงมีมติให้ข้อเสนอแนะมาตรการในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงกลาโหม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ เพื่อดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ การดำเนินการระยะสั้น

๔.๑.๑ ต้องไม่กำหนดโทษประหารชีวิตไว้ในกฎหมายที่ตราขึ้นใหม่

๔.๑.๒ ให้คณะรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีโทษประหารชีวิตสถานเดียวในกฎหมายฉบับต่าง ๆ รวมไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน ทำนองเดียวกับพระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้ศาลสามารถใช้มาตรการทางเลือกอื่นแทนการลงโทษประหารชีวิต เพื่อกำหนดโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์การกระทำความผิดและพฤติการณ์ส่วนตัวของผู้กระทำความผิดแต่ละราย โดยอาจนำข้อเสนอการใช้มาตรการทางเลือกแทนการใช้โทษประหารชีวิตขององค์กรปฏิรูปการลงโทษสากล (Penal Reform International) มาพิจารณาเพื่อกำหนดทางเลือกในการลงโทษ และจะต้องมีกลไกที่เป็นหลักประกันความปลอดภัยให้แก่สังคมด้วย โดยควรดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๘ เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบระยะเวลาของแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะที่ไทยตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจ ภายใต้กลไก UPR รอบที่ ๓

๔.๑.๓ ให้คณะรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีโทษประหารชีวิตในความผิดที่ไม่เข้าข่ายเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด เช่น คดียาเสพติด และคดีทุจริต เป็นต้น รวมไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน ทำนองเดียวกับพระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตในความผิดที่ไม่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดภายในปี ๒๕๗๐ ตามกรอบระยะเวลาในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) เพื่อให้เป็นไปตาม ICCPR ข้อ ๖ วรรค ๒ โดยพิจารณาตามความเห็นทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำ ICCPR ฉบับที่ ๓๖ ย่อหน้าที่ ๓๕

๔.๑.๔ ให้คณะรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความรู้ความเข้าใจและผลกระทบเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตให้กับประชาชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ตามกรอบระยะเวลาของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อคุ้มครองสิทธิในชีวิตและร่างกาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลทุกคน

๔.๒ การดำเนินการระยะยาว

๔.๒.๑ ให้คณะรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม กระทรวงกลาโหม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทบทวนและแก้ไขกฎหมายเพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตที่เหลือทั้งหมด

๔.๒.๒ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบการสนับสนุนข้อมติการพักใช้โทษประหารชีวิต และการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ ของ ICCPR ทั้งนี้ ให้กำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินการที่แน่นอนด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ